

Yleistukilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Yleistuki on työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki. Yleistukea maksetaan työttömän työnhakijan työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytysten edistämiseksi ja parantamiseksi.

2 §

Yleistuki

Yleistukea maksetaan työttömälle työnhakijalle:

- 1) jolla ei ole oikeutta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen ansiopäivärahaan mainitun lain 5 luvun 2 §:n 1 momentin tai 6 §:n 1 momentin nojalla taikka joka on saanut mainitun lain 6 luvun 7 §:n mukaisen enimmäisajan ansiopäivärahaa; ja
- 2) joka on taloudellisen tuen tarpeessa (*tarveharkinta*).

3 §

Yleistuen saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllisyysuunnitelmasta säädetään työvoimapolitiikan järjestämisestä annetussa laissa (380/2023).

Yleistuen saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työvoimaviranomaiselle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työvoimaviranomaisen kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

4 §

Lain toimeenpano

Tämän lain toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapolitiikan asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Tämän lain mukaiset toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos.

Työvoimaviranomainen tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus antaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta sitovan lausunnon.

Lausuntoon sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapolitiittisesta lausunnosta.

5 §

Työttömyysturvalain 1 luvun soveltaminen

Yleistukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä säädetään määritelmistä, 6 §:ssä yrittäjästä ja 7 §:ssä avoliitosta ja puolisoien asumisesta erillään.

6 §

Oikeus yleistukeen asumisen tai Euroopan unionin lainsäädännön perusteella

Oikeus yleistukeen tämän lain mukaisesti on Suomessa asuvalla työttömällä työnhakijalla. Henkilöä pidetään Suomessa asuvana, jos hän asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) 5, 6 tai 10 §:n mukaisesti asuu Suomessa.

Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, yleistukea maksetaan noudattaen, mitä työttömyysturvalain 1 luvun 8 a §:n 2 ja 3 momentissa sekä 8 b §:ssä säädetään oikeudesta ansiopäivärahaan, jos työssäoloehdon täyttäneen henkilön yleistukea rahoitetaan tämän lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetussa laissa (907/2017) tarkoitetulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta yleistukeen.

2 luku

Yleistuen saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

7 §

Työttömyysturvalain 2 luvun soveltaminen

Yleistuen maksamiseen sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 2 luvun:

- 1) 1 §:ssä työttömästä työnhakijasta;
- 2) 4 §:ssä muusta kuin työsuhteessa tehdystä työstä;
- 3) 5 §:ssä yritystoiminnasta ja omasta työstä;
- 4) 5 a §:ssä alkavasta yritystoiminnasta ja työllistymisestä omassa työssä;
- 5) 6 §:ssä yrityksessä työskentelyn päättymisestä;
- 6) 7 §:ssä yrittäjän perheenjäsenen työskentelyn päättymisestä;
- 7) 8 §:ssä yritystoiminnan lopettamisesta;
- 8) 9 §:ssä oman työn lopettamisesta;
- 9) 10 §:ssä opiskelusta;
- 10) 10 a §:ssä opiskelua koskevista poikkeuksista;
- 11) 10 b §:ssä lyhytkestoisista opinnoista;
- 12) 11 §:ssä päätoimisen opiskelun päättymisestä.

8 §

Ulkomaalaista koskeva rajoitus

Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, ei ole oikeutta yleistukeen, jos hänellä on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella.

9 §

Ammatillista koulutusta vailla oleva nuori

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan alle 25-vuotiaan nuoren oikeuteen saada yleistukea sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 luvun 13, 13 a ja 14—16 §:ssä säädetään oikeudesta ansiopäivärahaan.

10 §

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

Työstä eroamisen ja erottamisen, työstä kieltäytymisen sekä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvän moitittavan menettelyn sekä muun työttömyysturvalaissa tarkoitettua työvoimapolitiittisesti moitittavana pidettävän menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada yleistukea sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvussa säädetään moitittavan menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada ansiopäivärahaa.

3 luku

Yleistuen saamisen rajoitukset

11 §

Yleiset rajoitukset

Yleistukea ei myönnetä työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta. Yleistuki voidaan kuitenkin myöntää 17 vuotta täyttäneelle työnhakijalle, joka on suorittanut oppivelvollisuutensa. Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan yleistukeeseen.

Ennen vuotta 1965 syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneelle työnhakijalle yleistuki myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää työntekijän eläkelain (395/2006) 11 §:ssä tarkoitetun alimman vanhuuseläkeiän.

Yleistukea voidaan kuitenkin myöntää enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta, jos henkilön työnteko on estynyt työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa, 4 luvun 1 §:n 2 kohdassa tai 1 a §:ssä tarkoitetuista syistä taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu.

Työnhakijalla ei ole oikeutta yleistukeen hänen:

- 1) suorittaessaan asevelvollisuutta tai siviilipalvelusta;
- 2) suorittaessaan vankeusrangaistusta;
- 3) ollessaan sairaala- tai muussa tähän verrattavassa laitoshoidossa; tai
- 4) hänen ollessaan estynyt olemasta työmarkkinoilla muun 1—3 kohtaan rinnastettavan syyn takia.

12 §

Odotusaika

Yleistukea maksetaan 21 viikon odotusajan jälkeen. Odotusaika alkaa:

- 1) työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai sitä myöhemmästä työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitetusta päätoimisten opintojen päättymisestä;
- 2) korvauksettoman määräajan päättymisestä;
- 3) työssäolovelvoitteen täyttymisestä;
- 4) siitä ajankohdasta lukien, jona henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu työttömyysturvalain 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla; tai
- 5) työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä, jos henkilön oikeus yleistukeen tai ansiopäivärahaan palautuu työttömyysturvalain 2 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla työllistymistä edistävän palvelun aikana.

Odotusaikaa ei aseteta, jos:

- 1) henkilö on suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeisen tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen;
- 2) henkilön päätoimiset opinnot päättyvät ja opintojen ajalta on maksettu yleistukea tai ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 2 luvun 10 b §:n perusteella;
- 3) työnhakijan oikeus yleistukeen alkaa välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä; tai
- 4) henkilöllä ei sairauden tai vamman vuoksi ole valmiuksia ammatillisen tutkinnon suorittamiseen ja hän on suorittanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 7 §:ssä tarkoitetun työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen tai saavuttanut henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa sovitut tavoitteet.

Odotusajasta vähennetään täydet kalenteriviikot, joina henkilö on:

- 1) ollut työssä, joka luetaan työttömyysturvalain mukaiseen työssäoloeseen tai muussa palkkatuetussa työssä;
- 2) työllistynyt yrittäjänä, ja työskentely luetaan työttömyysturvalain mukaiseen työssäoloeseen; tai
- 3) odotusajan alkamista lähinnä edeltävän kahden vuoden aikana saanut yleistukea tai ansiopäivärahaa taikka joilta hänelle ei ole maksettu yleistukea odotusajan, 14 §:ssä tarkoitetun omavastuuajan taikka 16 tai 17 §:ssä tarkoitetun tarveharkinnan takia.

Odotusaika ei kulu eikä odotusajasta 3 momentissa säädetystä poiketen vähennetä työmarkkinoilla oloa:

- 1) päätoimisen opiskelun, siihen liittyvän lomajakson tai eri oppilaitosten välisen lomajakson aikana, ellei työnhakijalle ole maksettu kyseessä olevalta ajalta yleistukea tai ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 2 luvun 10 b §:n perusteella;
- 2) korvauksettoman määräajan aikana;
- 3) työssäolovelvoitteen aikana;
- 4) aikana, jona henkilölle ei makseta yleistukea työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia.

13 §

Työttömyysturvalain 3 luvun soveltaminen

Yleistuen saamisen rajoituksiin sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 3 luvun:

- 1) 2 §:ssä etuuspäivien määrästä viikossa;
- 2) 3 §:ssä työkyvyttömyydestä;
- 3) 4 §:ssä estävistä sosiaalietuksista;
- 4) 5 §:ssä työ- tai virkasuhteesta johtuvista rajoituksista;
- 5) 6 §:ssä muista rajoituksista;
- 6) 7 §:ssä yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutuksesta;
- 7) 8 §:ssä työriidan vaikutuksesta työttömyysetuuden suorittamiseen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään, yritysomaisuuden myyntivoitto jaksotetaan vähintään yleistuen määrän perusteella.

4 luku

Yleistuen määrä

14 §

Ostavastuu-aika

Yleistukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimaviranomaisessa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana (*omavastuu-aika*).

Ostavastuu-aikaan ei lueta niitä päiviä:

1) joina henkilö ei täytä yleistuen saamiselle 8 ja 9 §:ssä sekä työttömyysturvalain 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;

2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;

3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 10, 11 ja 13 §:ssä tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;

4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun yleistukeen työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajoitusten ylittymisen vuoksi;

5) joilta henkilöllä ei ole oikeutta yleistukeen 12 §:ssä tarkoitetun odotusajan vuoksi.

Ostavastuu-aikaan luetaan kuitenkin työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuu-aika. Ostavastuu-aikaan luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu tämän lain 19 §:n perusteella yleistukea.

Ostavastuu-aikaa ei kuitenkaan edellytetä, jos henkilö muutoin täyttää yleistuen saamisen edellytykset ja:

1) hänen oikeutensa yleistukeen alkaa välittömästi työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan enimmäisajan täytyttyä; tai

2) hänen työntekonsa estyy sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa.

Ostavastuu-aika on voimassa siihen asti, kun henkilö tulee oikeutetuksi työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan.

15 §

Yleistuen määrä

Täysimääräinen yleistuki on työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ansiopäivärahan perusosan suuruinen.

Yleistukeen sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 4 luvun:

1) 1 §:ssä oikeudesta soviteltuun työttömyysetuuteen;

2) 1 a §:ssä lyhennetystä työviikosta ja sääesteestä;

3) 2 §:ssä sovittelujaksosta;

4) 3 §:ssä rajoituksista;

5) 3 a §:ssä työajan poikkeuksellisesta arvioinnista;

6) 4 §:ssä sovittelussa huomioon otettavasta tulosta;

7) 5 §:n 1 momentissa etuuden määrästä;

8) 7 §:ssä sosiaalietuuksien vaikutuksesta työttömyysetuuteen;

9) 8 §:ssä lasten kotihoidon tuen vaikutuksesta työttömyysetuuteen.

16 §

Yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot

Yleistuen saajan tulot otetaan taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa kokonaisuudessaan huomioon. Metsätalouden tulona otetaan huomioon varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7 §:n 3 ja 4 momentissa säädetyn mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna metsän pinta-alalla. Yleistuki määrätään tuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavaksi joko arvioitujen tai muutoin todettavissa olevien tulojen perusteella.

Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon:

- 1) lapsilisälain (796/1992) mukaista lapsilisää;
- 2) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista kotihoidon tukea;
- 3) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista asumistukea;
- 4) sotilasavustuslain (781/1993) mukaista sotilasavustusta;
- 5) sotilasvammalain (404/1948) mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
- 6) kansaneläkelain (568/2007) mukaista leskeneläkkeen tai lapseneläkkeen täydennysmäärää;
- 7) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea;
- 8) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta;
- 9) työttömyysturvalain mukaista liikkuvuusavustusta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista.

17 §

Yleistuen tarveharkinta

Edellä 15 §:n 1 momentissa tarkoitettun täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 50 prosenttia siitä 16 §:ssä säädetyn mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 311 euroa kuukaudessa. Yleistuen määräytymiseen vaikuttavat kuukausittaiset tuloerät pyöristetään alaspäin täysiksi euroiksi siten, että täyden euron yli menevä osa jätetään huomioon ottamatta.

Yleistuki on tarkistettava, jos sen määrään vaikuttavat tulot ovat olennaisesti nousseet tai pienentyneet. Tarkistettua yleistukea aletaan maksaa aikaisimmasta mahdollisesta maksuerästä lukien.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa ja 16 §:ssä yleistuen tarveharkinnasta säädetään, yleistukena maksetaan enintään työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti laskettu rahamäärä.

Yleistuki myönnetään ilman tarveharkintaa siltä ajalta, jona henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

18 §

Osittainen yleistuki

Yleistuki on 35 prosenttia 15—17 §:ssä säädetyn mukaisesti lasketusta yleistuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä hän ole täyttänyt työttömyysturvalaissa tarkoitettua työssäoloehtoa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta:

- 1) aikana, jona työnhakija osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin; tai
- 2) työnhakijaan, jonka vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, 16 §:ssä tarkoitettut tulot ovat enintään 2 500 euroa kuukaudessa; tulo rajaa nostetaan 106 eurolla jokaista työnhakijan vanhempien huollettavana olevaa samassa taloudessa asuvaa kohti.

Täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa 50 prosenttia siitä 16 §:ssä säädetyn mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää tämän pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädetyn tulo rajan. Vanhempien tulojen perusteella vähennettynä yleistukena maksetaan kuitenkin vähintään 1 momentissa tarkoitettu määrä.

Jos hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tulot ylittävät 2 momentin 2 kohdassa säädetyn tulo rajan, mutta hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, yleistuki on maksettava ilman 1 momentissa tarkoitettua vähennystä.

Poiketen siitä, mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua hoitopalkkiota eikä perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitettua hoitopalkkiota, jos toimeksiantosopimusta ei ole tehty ansaintatarkoituksessa.

19 §

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettava yleistuki

Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvan työnhakijan toimeentulo turvataan yleistuella.

Yleistukea maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työnhakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta yleistukeen, jos se johtuu 12 §:ssä tarkoitettusta odotusajasta, 14 §:ssä tarkoitettusta omavastuuajasta taikka 16 tai 17 §:ssä tarkoitettua tarveharkinnasta.

Yleistuen maksamiseen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta sovelletaan, mitä säädetään työttömyysturvalain 10 luvun:

- 1) 2 §:n 2 momentissa, 3 momentin 1—3 kohdassa sekä 4 momentissa ansiopäivärahaan oikeutetusta;
- 2) 3 §:ssä poissaolosta työllistymistä edistävästä palvelusta;
- 3) 4 §:ssä työttömyysturvalain poikkeavasta soveltamisesta työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen;
- 4) 5 §:ssä työvoimakoulutusta koskevista erityissäännöksistä;
- 5) 6 §:ssä kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavasta kulukorvauksesta.

5 luku

Yleistuen toimeenpanoa koskevat säännökset

20 §

Yleistuen hakeminen

Yleistukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta.

Yleistukea ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.

Jos työttömyysturvalaissa tarkoitettua ansiopäivärahaa koskeva hakemus on hylätty, katsotaan yleistukea koskevan hakemuksen tulleen vireille silloin, kun ansiopäiväraha hakemus

on saapunut työttömyyskassaan edellyttäen, että yleistukea on haettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon työttömyyskassan hylkäävästä päätöksestä.

21 §

Hakemuksen käsittely

Päätös yleistuesta on annettava viimeistään kolmantenakymmenentenä kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta.

Jos päätöstä ei voida antaa 1 momentissa säädetyssä määräajassa, koska Kansaneläkelaitoksella ei ole hakemuksen puutteellisuuden tai muun syyn vuoksi käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja, päätös on kuitenkin annettava viimeistään neljäntenätoista kalenteripäivänä sen jälkeen, kun Kansaneläkelaitoksella on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

22 §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Yleistuen hakijan on annettava Kansaneläkelaitokselle tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Yleistuen hakijan on esitettävä työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen lausunnon antamiseksi tarpeelliset häntä henkilökohtaisesti koskevat selvitykset työvoimaviranomaiselle tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle sen määräämällä tavalla.

Jos tuen saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka saattaa vaikuttaa oikeuteen saada yleistukea tai pienentää tuen määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja olosuhteita koskevasta muutoksesta tuen saajan tulee viipymättä ilmoittaa työvoimaviranomaiselle.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen maksajalle, ovat:

- 1) jäsenyydet työttömyyskassassa;
- 2) työnhakijana olo ja työnhaun päätyminen;
- 3) työttömyyden jatkuminen;
- 4) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan alkaminen tai päätyminen;
- 5) työsuhteesta, virkasuhteesta, omasta työstä tai yritystoiminnasta saatu palkka tai muu vastike;
- 6) pääomatulot;
- 7) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan perusteella saatu taloudellinen etu tai korvaus;
- 8) erorahan saaminen;
- 9) työhön käytetty työaika;
- 10) yritystoiminnan lopettamiseen liittyvä yrityksen tai yritysomaisuuden myynnistä saatu tulo taikka yritysomaisuuden ottaminen yksityiskäyttöön;
- 11) työllistymistä edistävän palvelun päätyminen;
- 12) liikennevakuutuksen, tapaturmavakuutuksen tai sotilasvammalain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 13) Suomesta ja ulkomailta saatu tai haettu sosiaalietuus, avio- tai avopuolison saama kotihoidontuki ja työnantajan järjestämä työntekijäin eläkelain vähimmäisehtoja parempi lisäeläke;
- 14) myönnetty tai evätty palkkaturva;
- 15) huollettavina olevat lapset;

16) päivät, joina yleistuen saaja on osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työvoimakoulutukseen, työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 28—31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

17) asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai vankeusrangaistuksen suorittamisen aloittaminen, joutuminen sairaala- tai muuhun tähän verrattavaan laitoshoittoon sekä muut näihin rinnastettavat seikat;

18) vanhemman tai vanhempien 16 §:ssä tarkoitettut tulot, jos henkilö on 18 §:ssä tarkoitettu henkilö;

19) muutokset perhesuhteissa ja asumisololoissa;

20) muu 1—19 kohtaa vastaava muutos olosuhteissa.

23 §

Yleistukea koskeva päätös

Kansaneläkelaitoksen tulee antaa yleistuen myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös.

Päätöstä ei tarvitse antaa, jos yleistuen tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä yleistuen tarkistamisesta yleistuen maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut yleistuen määrän tarkistamisesta tiedon.

Kansaneläkelaitoksen on ennen päätöksen tekemistä työvoimapolitiisessa asiassa pyydettävä 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapolitiittinen lausunto.

Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös yleistuen maksamisesta hyvinvointialueelle siten kuin 27 §:ssä säädetään.

24 §

Maksamistapa

Yleistuki maksetaan tukeen oikeutetun ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Yleistuki voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jollei tilille maksaminen ole mahdollista tai jos tuen saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn.

Jos henkilölle yleistukena kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia työttömyysturvalaissa tarkoitettusta ansiopäivärahan perusosasta, ei yleistukea makseta.

25 §

Maksamisen keskeyttäminen tai vähentäminen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi

Yleistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää tai maksettavan yleistuen määrää vähentää, jos on ilmeistä, että sen saajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole siihen enää oikeutta tai yleistuen määrää tulisi vähentää. Keskeyttämisestä ja vähentämisestä on välittömästi ilmoitettava tuen saajalle ja yleistukea koskeva päätös on annettava viivytyksettä.

26 §

Yleistuen maksaminen ilman päätöstä

Yleistukeen oikeutetulle henkilölle voidaan maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella yleistukea enakkona.

Ennakkoa voi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta kuukaudelta. Ennakko vähennetään myöhemmin myönnettävästä yleistuesta sitä maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän yleistuen ennakkosuorituksiksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä yleistuesta enakkomaksuna liikaa maksamansa yleistuen määrän.

27 §

Yleistuen maksaminen hyvinvointialueelle

Yleistuki voidaan hyvinvointialueen pyynnöstä erityisen painavasta syystä maksaa joko kokonaan tai osittain hyvinvointialueelle toistaiseksi tai määräajan tuen saajan, hänen perheensä ja hänen huollettavinaan olevien lasten elatukseen.

Jos hyvinvointialue on toimeentulotuesta annetun lain 23 §:ssä säädetyn mukaisesti maksanut toimeentulotukea enakkona odotettavissa olevaa yleistukea vastaan, yleistuki maksetaan ennakkoa vastaavilta osin hyvinvointialueelle sen pyynnöstä.

28 §

Takaisinperintä

Jos yleistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu tuki on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä yleistuen aiheeton maksaminen ole johtunut tuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen. Lisäksi takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan takaisinperintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun takaisinperintää ei tuen saajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan tuen määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Liikaa maksettu yleistuki jätetään takaisinperimättä siltä osin kuin sen määrä ylittää 30 §:n 1 momentissa tarkoitetun etuuden määrän, jonka Kansaneläkelaitos on perinyt takautuvasti suoritettavasta työkyvyttömyyden perusteella myönnetystä eläkkeestä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

29 §

Kuittaaminen

Takaisin perittäväksi päätetty yleistuen määrä voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottoaareissa (705/2007) säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen. Tuen saajan suostumuksella kuittaus voidaan kohdistaa muuhunkin etuuteen ja ulosoton suojaosuutta suurempana.

30 §

Yleistuen periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takuueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella taikka sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun yleistuen määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, päivarahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava eläkelaitokselle tai vakuutuslaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitettua etuuden maksamista, että etuus tulee 1 momentin mukaisesti maksaa Kansaneläkelaitokselle.

Jos henkilö on perusteettomasti saanut yleistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun yleistuen takautuvasti suoritettavasta ansiopäivarahasta. Vastaavasti työttömyyskassa saa periä perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta yleistuesta.

31 §

Takaisinperintäsaatavan vanhentuminen

Päätös 28 §:ssä tarkoitettua liikaa maksetun yleistuen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhenee viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettua saatavaa vanhentumiseen sovelletaan, mitä velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

32 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Yleistukea ei saa ulosmitata.

Sopimus, joka tarkoittaa yleistuen siirtämistä toiselle, on mitätön.

33 §

Asetuksenantovaltuus toimeenpanoa koskevista säännöksistä

Yleistuen hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä yleistuen maksamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkempia säännöksiä 34 §:ssä tarkoitettua työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

34 §

Työvoimapolitiittinen lausunto ja ilmoitus menemisestä työnhakuun toiseen valtioon

Työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvussa säädetään työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta.

Työvoimaviranomaisen on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle työnhakijan lähtemisestä työnhakuun sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen valtioon.

Tässä laissa työvoimaviranomaiselle ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien valvontaan sovelletaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 25 ja 26 §:ää.

6 luku

Muutoksenhaku

35 §

Muutoksenhakuoikeus

Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Työvoimaviranomaisen ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen antamasta sitovasta lausunnosta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

36 §

Muutoksenhakuaika

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon.

37 §

Valituksen myöhästyminen

Jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosoikeudelle annettava valitus on saapunut 36 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

38 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo

toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

39 §

Asiavirheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen vääriin lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

40 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn yleistuen myöntämisestä tai myönnetyn yleistuen lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn yleistuen tai myöntää yleistuen aikaisempaa suurempana. Myös sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiain käsittellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 35 §:ssä säädetään.

41 §

Päätöksen poistaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosikeuden antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi asianosaisen tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista.

Jos Kansaneläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen se voi keskeyttää yleistuen maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisesti siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

42 §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden myöntämisen johdosta

Jos yleistuen saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty etuus tai korvaus, joka työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin tai 4 §:n taikka 4 luvun 7 §:n tai 8 §:n nojalla on otettava huomioon, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

43 §

Asian uudelleen ratkaiseminen työllistymistä edistävästä palvelusta poissaolon vuoksi

Jos yleistuen saajalle on myönnetty työllistymistä edistävän palvelun ajalle yleistukea ja työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kulukorvausta, koska hakija on antanut osallistumisestaan työllistymistä edistävään palveluun ilmeisen virheellisen tiedon, Kansaneläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

44 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat velvoittaa työvoimaviranomaisen tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle asiassa, jossa Kansaneläkelaitos veloitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain 34 §:ssä tarkoitettuun työvoimapolitiittiseen lausuntoon. Työvoimaviranomaista tai Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskusta on kuultava korvausvastuun jakamisesta.

7 luku

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

45 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimaviranomaisella, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksella sekä tässä laissa tarkoitettulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

- 1) valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;
- 2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;
- 3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;
- 4) muulta kuin 1—3 kohdassa tarkoitettulta työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta tässä tai muissa laeissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten seuraavat välttämättömät tiedot:

1) työvoimaviranomaiselta ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta 34 §:ssä tarkoitettu työvoimapolitiittinen lausunto;

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Verohallinnolta maksutta etuuksien väärinkäytösten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot etuuksien saajien tuloista.

46 §

Tiedot rahalaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella ja tässä laissa tarkoitettulla muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta käsiteltävänä olevan yleistukea koskevan asian ratkaisemista varten välttämättömät yleistuen hakijaa tai saajaa koskevat tiedot rahalaitoksilta, jollei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä yleistuen hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena, ja ennen pyynnön esittämistä on hakijalle tai saajalle annettava siitä tieto.

47 §

Muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttäminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää yleistukea käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat yleistukeen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

48 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa ministeriölle, verohallinnolle ja lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen yleistuki vaikuttaa, tämän lain mukaista yleistukea tai korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetusta yleistuesta ja korvauksista sekä muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointia varten, sekä poliisi- ja syyttäväviranomaiselle edellä mainitut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rikosten selvittämiseksi ja syytteesenpanoa varten. Terveystilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan henkilön sosiaalihuollon perusteita, ei kuitenkaan saa luovuttaa.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua yleistukea rahoitetaan kunnan varoista 51 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun yleistuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu yleistukea yhteensä 60 päivältä.

49 §

Rekisteröidyn oikeuden rajaaminen

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), tarkoitettulla rekisteröidyillä ei ole asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista oikeutta siihen, että Kansaneläkelaitos rajoittaa henkilötietojen käsittelyä silloin, kun se hoitaa tämän lain mukaista tehtävää, jos rekisteröidyn vaatimus käsittelyn rajoittamisesta on ilmeisen perusteeton.

8 luku

Yleistuen rahoitus

50 §

Yleistuen rahoitus

Yleistuki rahoitetaan valtion varoista ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella siten kuin 51 §:ssä säädetään.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, yleistuki rahoitetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 23 §:n mukaisella työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla enintään 400 yleistuen maksupäivältä, jos yleistuen saaja on täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitetun palkansaajan työssäoloehdon. Tätä momenttia ei kuitenkaan sovelleta, jos yleistuen saajan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 ja 70 artiklan mukaiset kustannukset rahoitetaan valtion varoista. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti asuinvaltiolle maksamat korvaukset rahoitetaan valtion varoista.

51 §

Yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuus

Yleistuki rahoitetaan valtion varoista ja 50 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti työttömyysvakuutusmaksun tuotolla siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 100 maksupäivältä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun ajanjakson jälkeen yleistuen saajan kotikunta rahoittaa yleistuesta:

- 1) 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 200 maksupäivältä;
- 2) 1 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 20 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 300 maksupäivältä;
- 3) 2 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 400 maksupäivältä;
- 4) 3 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 40 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi yleistukea yhteensä 700 maksupäivältä; ja

5) 4 kohdassa tarkoitetun ajan jälkeiseltä ajalta 50 prosenttia.

Yleistuen maksupäiviä laskettaessa otetaan huomioon päivät, joilta tuen saaja on saanut yleistukea tai sitä edeltävää työttömyysturvalain mukaista ansiopäivärahaa.

Yleistuki, joka maksetaan kotoutumisen edistämiseksi annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle, rahoitetaan valtion varoista eikä henkilölle maksettua yleistukea lasketa mukaan yleistuen maksupäiviin:

1) kolmen vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on mainitun pykälän 3 tai 4 momentissa tarkoitetusta henkilöstä;

2) yhden vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta henkilöstä.

Yleistuen 100 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitetun työssäoloehdon.

52 §

Yleistuen kattamiseksi suoritettavat ennakot

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle yleistukea varten kuukausittain ennakkoa siten, että ennakon määrä vastaa valtion seuraavana kuukautena vastattavaksi arvioitua määrää. Valtio suorittaa lisäksi ennakkona yleistuen rahoituksen turvaamiseksi yleistuen arvioidusta vuosikustannuksesta 12 prosenttia kuntien maksuosuuden viiveestä johtuvan tulojen ja menojen erotusta vastaavan rahoitustarpeen kattamiseen (*yleistuen rahoituksen vähimmäismäärä*).

53 §

Kuntien rahoitusosuuden perintä

Kansaneläkelaitos perii kunnilta kuukausittain jälkikäteen niiden yleistukeen kohdistuvan rahoitusosuuden. Kansaneläkelaitos käyttää yleistukeen kohdistuvaa kuntien rahoitusosuutta osana maksamaansa yleistukea.

Jos kunta ei ole maksanut rahoitusosuuttaan viimeistään eräpäivänä, peritään viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko.

Kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty yleistuen saajan kotikunnaksi tämän lain 51 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuna yleistuen maksupäivänä.

54 §

Eräitä rahoitusta koskevia säännöksiä

Tämän lain mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

Valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle yleistuen rahoituksen turvaamiseksi sellainen määrä varoja, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmius yleistuen maksamiseen on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (*maksuvalmiussuoritus*). Maksuvalmiussuoritus tulee palauttaa valtiolle, kun sitä ei enää tarvita yleistuen maksuvalmiuden turvaamiseen.

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio valtion seuraavana vuonna vastattavasta yleistuesta. Arvio kuntien rahoitusosuudesta sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä toimitetaan mainitun arvion yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitokselle suoritettavia ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 53 §:ssä tarkoitettua kuntien rahoitusosuuden perinnästä Kansaneläkelaitokselle sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä.

9 luku

Lain voimaantulo

55 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2026.

Muussa laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan tarkoitetaan tämän lain mukaista yleistukea, jollei tästä laista muuta johdu.

Jos työvoimapolitiittinen lausunto henkilön oikeudesta peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen koskee myös tämän lain voimaantulon jälkeistä aikaa, sovelletaan sitä tämän lain voimaantulosta työnhakijan oikeuteen saada yleistukea.

Työnhakijan työvoimapolitiittisesti moitittavaan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Sovellettaessa tätä lakia otetaan huomioon työttömyysturvalain mukainen työttömyysetuuden saaminen, työssäoloehtoon luettava työ, työssäoloehdon täyttyminen ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttyminen sekä työttömänä työnhakijana olo myös ajalta ennen tämän lain voimaantuloa. Yleistuen omavastuu-aikaa ei edellytetä, jos henkilö on oikeutettu työttömyysturvalain työmarkkinatukeen tai peruspäivärahaan 30 päivänä huhtikuuta 2026 ja yleistukeen 1 päivästä toukokuuta 2026 alkaen. Tässä momentissa tarkoitettuna etuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa etuutta tai jolle ei makseta etuutta korvauksettomalta määräajalta, lyhennetyn työviikon työpäivältä taikka työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetyn työaika-ajan ylittymisen tai 5 §:n 1 momentissa säädetyn etuuden määrää koskevan rajoituksen vuoksi.

Tämän lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yleistuen rahoitukseen vaikuttaviin maksupäiviin luetaan myös päivät, joilta tuen saajalle on ennen tämän lain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa.

Tämän lain mukaiseen valtion ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusvastuuseen vaikuttaviin yleistuen maksupäiviin luetaan myös päivät, joilta tuen saajalle on ennen tämän lain voimaantuloa maksettu työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, ei kuitenkaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2015.

Helsingissä 16.1.2026

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen